

ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਰੈਫਰੈਂਸ

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਜੇ.

ਇੰਦਰ ਦੇਵ ਦੁਆ ਅਤੇ ਆਰ ਐਸ ਨਰੂਲਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ.ਜੇ.

ਮੈਸਰਜ਼ ਸੋਨੀਪਤ ਲਾਈਟ ਪਾਵਰ ਐਂਡ ਜਨਰਲ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ, (ਲਿਕਵੀਡੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ), -
ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪੰਜਾਬ-ਜਵਾਬਦਾਰ

ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਸੰਦਰਭ ਨੰ: 1962 ਦਾ 31।

ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ (1922 ਦਾ XI), ਐਕਟ (1946 ਦਾ VIII) ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ - ਐੱਸ. 10(2) (vii)-ਭਾਰਤੀ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ (1910 ਦਾ IX)-ਸੈਕਸ਼ਨ 7(i)-ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਰਕਮ-ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ-ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ-ਕੀ ਟੈਕਸ ਯੋਗ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1922 ਦੀ ਧਾਰਾ 10(2) (vii) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪਲਾਂਟ, ਮਸ਼ੀਨਰੀ, ਆਦਿ ਦੇ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਘਾਟੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਮਦਨ-ਕਰ ਛੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਆਦਿ ਦਾ ਲਿਖਤੀ ਮੁੱਲ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੂਲ ਪੂੰਜੀ ਲਾਗਤਾਂ 'ਤੇ ਛੋਟ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ-ਡਾਊਨ ਮੁੱਲ ਹਰ ਸਾਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੇਚਦਾ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਦੇ ਅੰਤਰ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਇਆ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਮੁੱਲ। ਪਰ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 10(2)(vii) ਵਿੱਚ ਡੀਮਿੰਗ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਲਪਨਾ ਲਈ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ, ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਕਮਾਏ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਸਰਪਲੱਸ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਮੁਨਾਫਾ' ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 10(1) ਦੇ ਅਧੀਨ

ਟੈਕਸਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਉਪਕਰਣ ਨੂੰ ਵੇਚਣਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

-2-

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਬਿਜਲੀ • ਐਕਟ, 1910 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਿਜਲੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(1) ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮੋਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਪਦੰਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਆਦਿ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪ ਧਾਰਾ ਦੀ ਦੂਜੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ

(1) ਇੰਡੀਅਨ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸਿਟੀ ਐਕਟ, 1910 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ 'ਸੇਲੇਟੀਅਮ' ਵਜੋਂ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਰਕਮ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਹ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(2) (vii) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਰਾਸ਼ੀ" ਵਿੱਚ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਪੈਰਾ 9 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸਿਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ "ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਚਿਤ ਬਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਮੁੱਲ। ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਟੈਕਸਯੋਗ ਹੈ।

ਆਮਦਨ-ਕਰ ਅਪੀਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਦਿੱਲੀ ਬੈਂਚ), ਮਿਤੀ 28 ਅਗਸਤ, 1961 ਦੁਆਰਾ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ, 1922 ਦੀ ਧਾਰਾ 66(1) ਅਧੀਨ ਹਵਾਲਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ:-

(1) ਕੀ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਸੂਲੇ ਗਏ ਸਰਪਲੱਸ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 10(2)(viii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?

(2) ਕੀ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੇਲੇਟੀਅਮ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਸਹੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?

(3) ਕੀ ਧਾਰਾ 10(2) (vii) ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਲਾਈਨਾਂ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?

-3-

ਐਚ.ਆਰ.ਸੇਢੀ ਅਤੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ।

ਡੀ.ਐਨ. ਅਵਾਸਥੀ, ਹੋਮ ਰਾਜ ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਕੇ.ਸੀ. ਸੂਦ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਲਈ ।

ਨਿਰਣਾ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਨਰੂਲਾ, ਜੇ.—ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਭਾਰਤੀ ਆਮਦਨ-ਕਰ ਐਕਟ, 1922 ਦੀ ਧਾਰਾ 10(2) (vii) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ- 1946 ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਐਕਟ VIII ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ- ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਜੋਂ red ਐਕਟ)।

ਸੇਨੀਪਤ ਲਾਈਟ ਪਾਵਰ ਐਂਡ ਜਨਰਲ ਮਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ, ਸੇਨੀਪਤ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ), ਹੁਣ ਲਿਕਵਿਡੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਨੇ 1941 ਵਿੱਚ 1910 ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ ਨੰ. 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਿਤੀ 23 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1935 ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਧੀਨ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ) ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)। ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(1) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

“7- (1) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਦਾ ਪੂਰਾ ਖੇਤਰ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ, ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਹਰ ਅਗਲੀ ਮਿਆਦ ਦੀ, ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਕੋਲ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਹੈ ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ, ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਚੁਣਦੀ ਹੈ, ਲਾਇਸੈਂਸਧਾਰਕ ਲਾਇਸੈਂਸਧਾਰਕ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ, ਇਮਾਰਤਾਂ, ਕੰਮਾਂ, ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪਲਾਂਟ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਵੇਚੇਗਾ, ਜੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ, ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਅਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੇ, ਖਰੀਦ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਇੱਕ ਜਨਰੇਟਿੰਗ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਜਿਹਾ ਮੁੱਲ, ਅੰਤਰ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸਾਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ, ਇਮਾਰਤਾਂ, ਕੰਮਾਂ, ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਉਚਿਤ ਬਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ, ਇਮਾਰਤਾਂ, ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਪਲਾਂਟ, ਅਤੇ

-4-

ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜੋ ਤੁਰੰਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਲਈ; ਇਹ ਵੀ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਖਰੀਦ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਲਾਇਸੈਂਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਵੀਹ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਲ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਵੀ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ: -

"(3) ਜਿੱਥੇ ਉਪਧਾਰਾ (1) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ: -

(a) ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਲਾਇਸੰਸਧਾਰਕ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ੇ, ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇਗੀ ਜਾਂ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਹੋਵੇਗੀ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕਰਜ਼ੇ, ਗਿਰਵੀਨਾਮੇ ਜਾਂ ਸਿਮੀ-ਲਾਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਦੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ: "

ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸਿਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(1) ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਾਇਸੰਸ ਦੇ ਪੈਰਾ 9 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ "ਸੋਨੀਪਤ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਲਾਇਸੈਂਸ, 1935" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ: -

"9(1) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਖਰੀਦ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗਣ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੀ ਹਰੇਕ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦਸ ਸਾਲ ਦੇ'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਲਸੰਸਦਾਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ, ਇਮਾਰਤਾਂ, ਕੰਮਾਂ, ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪਲਾਂਟ ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਦੂਜੇ ਅਧੀਨ ਜੋੜੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਲਾਜ਼ਮੀ ਖਰੀਦ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਲ ਲਈ ਉਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵੀਹ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਲਾਇਸੈਂਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 31 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। 1956 ਯਾਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ 1956-57 ਦੌਰਾਨ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਲ ਲਈ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (2) (vii) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ

-5-

ਟੈਕਸਯੋਗ ਮੁਨਾਫੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਦਿ ਰੁਪਏ 'ਤੇ 98,415 ਹੈ। ਇਹ ਅੰਕੜਾ ਆਖਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ VOL ਦਾ ਹੁਕਮ। X V III - (2) ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ 547 (ਦਿੱਲੀ ਬ੍ਰਾਂਚ), ਮਿਤੀ 22 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1961 ਤੋਂ ਰੁ. 44,580 ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(2) (vii) ਦੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਸੋਨੀਪਤ ਉਪਬੰਧ ਹਲਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੂੰ 'ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਆਦਿ ਦੀ ਖਰੀਦ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਮੁਨਾਫੇ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਰੁ. 44,580 ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ, ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ, ਮਿਤੀ 31 ਦਸੰਬਰ, 1957 ਨੂੰ ਨਰੂਲਾ, ਜੇ. ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੇ ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਮਿਤੀ 8 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1958 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਵਿਕਰੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਕਰੀ ਲਈ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੇ 10(2) (vii)। ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਆਦਿ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੇ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿਕਰੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਪੈਰਾ 9 ਦਾ ਦੂਜਾ ਅੱਧ ਅਤੇ ਜਿਸਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਇਹ ਰਕਮ ਸੇਲੇਟੀਅਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਟੈਕਸਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿਕਰੀ ਦੇ

ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

4 ਅਗਸਤ, 1958 ਦੇ ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ 19 ਜਨਵਰੀ, 1960 ਦੇ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 66(1.) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ। ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੀ ਉਕਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਦਿੱਲੀ ਬ੍ਰਾਂਚ 'ਬੀ') ਨੇ ਮਿਤੀ

-6-

28 ਅਗਸਤ, 1961 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਪੈਰਾ ਵਿੱਚ ਗਿਣੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਖਿੱਚੇ ਗਏ ਕੇਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ 7 ਅਤੇ ਉਹ ਸਵਾਲ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"(1) ਕੀ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਸੂਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਪਲੱਸ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 10(2) (vii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ"।

(2) "ਕੀ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੋਲਟੀਅਮ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਸਹੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?"

(3) "ਕੀ ਧਾਰਾ 10(2) (vii) ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਭ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਲਾਈਨਾਂ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ"।

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ਼੍ਰੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਸੇਢੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਸਪਲਾਈ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਕਮਿਸ-ਜੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਫ਼ ਇਨਕਮ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ -ਟੈਕਸ, ਦਿੱਲੀ (1), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ (ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ. ਜੇ. ਅਤੇ ਬਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ ਜੇ.) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਹੋਰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਸਪਲਾਈ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ, ਬਨਾਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ

2). ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਸਪਲਾਈ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਅਤੇ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਤੱਥ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 1 ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹਨ, ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ। ਐਸ ਕੇ ਦਾਸ ਜੇ., ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ

ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਸਪਲਾਈ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਤੁਹਾਂ ਲਿਖਿਆ: -

“ਜੇਕਰ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਕੀਮ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ “ਲਾਜ਼ਮੀ ਖਰੀਦ” ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ; ਜਿਸ ਅਰਥ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੀਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਖਰੀਦ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ

“ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ' ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ

-7-

ਨਿਯਮਾਂ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਖਰੀਦ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਆਪਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ, ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲਈ ਬਿਨੈਕਾਰ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਰਕਾਰ।

“ਨਿਯਮ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਡਰਾਫਟ ਲਾਇਸੈਂਸ ਇੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1963 ਐਸ.ਸੀ. 464.

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1959 ਪੁੰਜ; 483=1959 ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. 555

5 4 8 ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼ [VOL. X V I I I - (2) ਵੋਲ. X V I I I - (2)] ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 5 4 9

ਅਤੇ ਖਾਸ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਸੋਧਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੋਧ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਸੋਧ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ”

“(8) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ, ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਇੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। ਲਾਇਸੈਂਸ ਲਈ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਵਿਚ ਕੱਟੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ

ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਵੇਚਣ ਦਾ ਇਕ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀਮਤ ਜੋ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਕਰੀ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਖਰੀਦ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। (ਵੇਖੋ ਸਕਲਾਗੁਨਾ ਨਾਇਡੂ ਬਨਾਮ ਚਿਨਾ ਮੁਨੁਸਵਾਮੀ ਨਾਯਕਰ (3))।"

ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਸਾਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 1, ਇਸ ਲਈ, ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵ ਮਾਲੀਆ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 3, ਇਸ ਲਈ, ਵੀ ਮਾਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ

-8-

ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਹਾਂ ਵਿੱਚ। ਸ਼੍ਰੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਸੇਢੀ ਵੱਲੋਂ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 2 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਗੱਲ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਆਦਿ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸ਼੍ਰੀ ਸੇਢੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(1) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਆਦਿ ਦਾ ਸਿਰਫ ਉਚਿਤ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਸਰਜ਼ ਸੇਨੀਪਤ ਨੂੰ "ਰਾਕਮਾ" ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਲਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਲਾਈਟ ਪਾਵਰ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮਦਨ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(2) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ "ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵੇਚੀ ਗਈ" ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰ. 9 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪ- ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ

ਆਮਦਨ ਕਮਿਸ਼ਨਰ - ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸਿਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਮੁਲਾਂਕਣ ਟੈਕਸ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੇਲਟੀਅਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਿਕਰੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਗਣਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਨਰੂਲਾ, ਜੇ. clause (vii) ਦੇ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਟੈਕਸਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਸੇਢੀ ਦੁਆਰਾ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਬੰਗਾਲ ਬਨਾਮ ਸ਼ਾਅ ਵੈਲੇਸ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ (4) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕਾਉਂਸਿਲ ਦੇ

ਆਪਣੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ/ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹਨ: -

"ਇੱਕ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਰਕਮ "ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੇ ਪੂਰੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ" ਜਾਂ "ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ" ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੇਲੇਟੀਅਮ ਵਜੋਂ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਮਦਨ, ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਅਤੇ ਲਾਭਾਂ ਵਜੋਂ ਮੁਲਾਂਕਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ।"

ਹਾਲਾਂਕਿ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 1946 ਦੇ ਐਕਟ VIII ਦੁਆਰਾ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(2) (vii) ਦੀ ਸੇਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਨਾ ਸੋਚੋ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚਲਾ ਅੰਤਰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਅ ਵੈਲੇਸ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਮਦਨ-

-9-

ਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਧਾਰਾ (vii) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਸਮਝੌਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ "ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੇ ਪੂਰੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ" ਕੁਝ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਸਥਿਤੀ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਲਈ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸਿਟੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 10(2) (vii) ਦੇ ਡੀਮਿੰਗ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪਲਾਂਟ, ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਆਦਿ ਦੇ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਆਮਦਨ-ਕਰ ਛੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਵਸੂਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਘਟਾਓ ਦੇ ਖਾਤੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਘਟਾਓ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਲਿਖਤੀ ਮੁੱਲ, ਆਦਿ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੂਲ ਪੂੰਜੀ ਲਾਗਤਾਂ 'ਤੇ ਛੋਟ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਇਸ

ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਘਟਾ ਕੇ ਹਰ ਸਾਲ ਲਿਖਤੀ ਮੁੱਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਫਿਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੇਚਦਾ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਦੇ ਅੰਤਰ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਇਆ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਕੀਮਤ। ਪਰ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 10(2) (vii) ਵਿੱਚ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਲਪਨਾ ਲਈ, ਇੱਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਕਮਾਏ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਸਰਪਲੱਸ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਮੁਨਾਫ਼ਾ' ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 10(ਦੇ ਅਧੀਨ ਟੈਕਸਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। 1), ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਉਪਕਰਣ ਨੂੰ ਵੇਚਣਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅਗਲਾ ਕੇਸ "ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ਼ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਵਜ਼ੀਰ ਸੁਹਾਨ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼" (5) ਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸੇਫੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

"..... ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂੰਜੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ

-1 0-

ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਮਿਤ ਸਿਗਰੇਟਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਾਹਕਾਂ ਅਤੇ ਡੀਲਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ, ਜੋ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਸੋਝ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਪੱਤੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਸਥਿਰ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੀ। ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਉਹ ਸਾਧਨ ਸੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਸਿਗਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਪਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਮਿਤ ਸਿਗਰੇਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਉਪਕਰਣ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ "ਇਸ ਤ੍ਰਾਂ ਨਾ ਤਾਂ ਵਪਾਰ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਪਾਰ ਸਟਾਕ-ਇਨ-ਟ੍ਰੇਡ ਸੀ। ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਪਰ ਇਸਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਪੂੰਜੀ ਸੰਪੱਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਜਾਂ

ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਇਗੀ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਮ ਵੈਲੇਸ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰੀਵੀ ਕਾਉਂਸਿਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਬਾਰੇ ਉਪਰੋਕਤ-ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ।

ਮਿਸਟਰ ਸੇਢੀ ਨੇ ਫਿਰ ਰੈਕਸ ਬਹਾਦੁਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਾਗਪੁਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਤੈਰਾਮ ਵੈਨ, ਬਨਾਮ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਸੀ.ਪੀ. ਅਤੇ ਬੇਰਾਰ (6)। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ "ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ" ਸਮਾਪਤੀ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਦੀ ਆਮਦਨ-ਟੈਕਸ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸੀ। ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਐਸਟੇਜੇਨ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਨੈਨੂਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ, ਇਸਲਈ, ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 2 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਸਿੱਖੇ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੇ ਫਿਰ ਸ਼ਬਦ "ਸੇਲੇਟੀਅਮ" ਦੇ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ, "ਸੇਲੇਟੀਅਮ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਤਾਂ

-11-

ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸਿਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(1) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸਿਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਾਇਸੰਸ ਦੇ ਪੈਰਾ 9 ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੁਆਰਾ "ਸੇਲੇਟੀਅਮ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੁਹਜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਡੀ.ਐਨ. ਅਵਾਸਥ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 (2) ਦੀ ਸਕੀਮ, ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਪੈਰਾ 9 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵੱਲ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਨੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਲਾਇਸੰਸ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ ਮੈਸਰਜ਼ ਸੇਨੀਪਤ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ ਦਾ 7(1) ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮੋਡ ਅਤੇ ਲਾਈਟ ਪਾਵਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ

ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਪਦੰਡ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਕੀਮਤ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਆਦਿ ਲਈ) ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ .

ਦੇਵਾਂ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ- ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਹਿੱਸਿਆਂ, ਭਾਵ ਆਮਦਨ ਘਰ, ਇਮਾਰਤਾਂ, ਸਬ-ਸਟੇਸ਼ਨ ਆਦਿ ਦੀ ਪਾਵਰ, ਉਚਿਤ ਬਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸਦਾ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਬ੍ਰੇਕ-ਅੱਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ ਲਈ ਆਮਦਨ-ਕਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(2) (vii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਆਮਦਨ-ਕਰ ਅਪੀਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਦਿੱਲੀ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਾਲ ਲਈ ਘਟੀਆ ਸੰਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫੇ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਿ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਮੁੱਲ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਖੌਤੀ ਸੇਲਟੀਅਮ ਦੀ ਗਣਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 10(2) (vii) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸ਼ਬਦ ਹਨ: "ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਇਮਾਰਤ, ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਜਾਂ ਪਲਾਂਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੇ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਕੀਮਤ ਉਸ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਇਮਾਰਤ ਆਦਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵੇਚੀ ਗਈ ਹੈ।"

ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਸਪਲਾਈ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਨਿਬੇੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੈਸੀ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਸ਼ੀਨਰੀ, ਪਲਾਂਟ ਆਦਿ ਵੇਚੇ ਗਏ ਸਨ, ਫਿਰ

-12-

ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਿਸ ਲਈ ਸਨ? ਵੇਚਿਆ। ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣਾ ਇਸਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਹੈ ਜੋ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਰਕਮ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਵਿਕਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਸੇਲਟੀਅਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਸੀ।

ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਸਪਲਾਈ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰੀਖਣ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਸਗੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਾਪਦੇ ਹਨ:-

“ਦੂਸਰਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇੱਕ ਹੋਰ ਯੋਗ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਨਹੀਂ, ਵੀਹ ਪ੍ਰਤੀ, ਸੈਂਟੀਮ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਮਾਰਤ, ਪਲਾਂਟ, ਮਸ਼ੀਨਰੀ, ਆਦਿ ਦੇ ਮੁੱਲ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਖਰੀਦ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸਮੀਕਰਨ "ਲਾਜ਼ਮੀ ਖਰੀਦ" ਹੈ, ਪਰ ਪਦਾਰਥ ਵਿੱਚ ਜੋ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਿਲਡਿੰਗ, ਪਲਾਂਟ, ਆਦਿ ਦੇ ਮਾਰਕੀਟ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੁਆਰਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਖਰੀਦ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ "ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। "ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਬਾਅਦ "ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ" ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਮਾਰਕੀਟ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ"। (ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਇਟਾਲਿਕਸ)

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿਰਛੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਕ ਹੋਰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ: -

(i) ਕਿ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਵੇਚੀ ਗਈ ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ ਉੱਚ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(ii) ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਸੇਲੇਟੀਅਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਐਕਵਾਇਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਰ ਇਹ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸਿਰਫ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਾਹਰੀ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਦੇ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਲਾਇਸੰਸਧਾਰਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਰਕਮ ਨਹੀਂ।

-13-

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸਿਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਇਸੈਂਸ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਖਰੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੀਕਰਨ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁੱਲ ਰਕਮ. ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਅਤੇ 'ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ' ਦੇ ਪੈਰਾ 9 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਕੀਮਤ ਹੈ।

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 7(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਇਸੰਸਧਾਰਕ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਾਲਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਧਾਰਣ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਤੇ

ਵੱਧ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਵਾਧੂ ਰਕਮ ਲਾਇਸੈਂਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਯੋਗ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਐਕਸ ਗ੍ਰੇਸ਼ੀਆ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸਿਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(3) ਵਿੱਚ "ਖਰੀਦ ਦੇ ਪੈਸੇ" ਵਿੱਚ ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(1) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹਰੇਕ ਰਕਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਲੈਣਦਾਰ ਉਸ ਰਕਮ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਦੂਜੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਰਕਮ ਤੱਕ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਉਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਦੂਜੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ 'ਸੈਲੇਟੀਅਮ' ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਰਕਮ ਜੋ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਕੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਮਦਨ-ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10(2) (vii) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਰਾਸ਼ੀ" ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਪੈਰਾ 9 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸਿਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ "ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਚਿਤ ਬਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ

-14-

ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਮੁੱਲ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 2 ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਭਾਵ, ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ।

ਇਸਲਈ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਭੇਜੇ ਗਏ ਤਿੰਨੋਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖਰਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ-ਸਖਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Onam

Translator